

Inbreng commissiedebat Verduurzaming Industrie

10 september 2025

De Nederlandse industrie staat onder druk door stijgende concurrentie, afgenomen investeringsvermogen, hoge energieprijzen, wereldwijde onzekerheden en het uitblijven van een visie op de toekomstbestendige industrie van Nederland. Om op de lange termijn competitief te blijven, is verduurzaming van de industrie in Nederland van cruciaal belang. Een tijdige en toereikende energie-infrastructuur is hiervoor essentieel. Momenteel vormt de beperkte netcapaciteit een van de grootste barrières voor de industrie om over te stappen op duurzame energie. Netbeheerders investeren daarom volop in het uitbreiden, ombouwen en aanleggen van energie-infrastructuur voor duurzame energie, maar er is nog meer nodig.

Zoals ook blijkt uit de Netbeheer Nederland Scenario's Editie 2025, bepaalt de manier waarop Nederland zijn industrie vormgeeft - in omvang, locatie en verduurzamingsrichting - in hoge mate de benodigde omvang en complexiteit van het energiesysteem. Die keuzes beïnvloeden daarmee dus ook rechtstreeks de investeringen die gedaan moeten worden in de energie-infrastructuur. Zoals tijdens het rondetafelgesprek op 4 september al door meerdere experts werd ingebracht en ook door de OESO wordt onderschreven, zijn er daarom meer visie en structurerende keuzes nodig over een toekomstbestendige industrie in Nederland.

Netbeheer Nederland pleit daarom voor de volgende punten:

1. **Versterk de concurrentiepositie van de industrie door in te zetten op een gelijk speelveld binnen Europa.**
2. **Faciliteer flexibel energieverbruik bij industriële grootverbruikers van elektriciteit.**
3. **Maak betaalbaarheid voor de industrie prioriteit door een slimme mix van elektrificatie, (blauwe) waterstof en CCS.**
4. **Houd rekening met het ontwikkeltempo van infrastructuur bij voortgang maatwerkafspraken.**
5. **Behoud de ambities voor wind op zee en doorbreek het probleem van vraag en aanbod.**

1. **Versterk de concurrentiepositie van de industrie door in te zetten op een gelijk speelveld binnen Europa**

In omliggende EU-landen worden bedrijven fors gecompenseerd voor energie-gerelateerde kosten, wat leidt tot een concurrentienadeel voor Nederlandse bedrijven. De ACM heeft bepaald dat deze compensatie via nettarieven niet in lijn is met het Europese kostenveroorzakingsprincipe en daarom niet is toegestaan. Het is cruciaal dat Europese regels consistent worden toegepast en dat het industriebeleid op EU-niveau goed wordt afgestemd om een gelijk speelveld te waarborgen.

De netbeheerders steunen de Clean Industrial Deal van de Europese Commissie. Belangrijke voorstellen uit deze Deal zijn een geharmoniseerd ontwerp van tariefmethodologieën voor netwerkkosten en de Industrial Decarbonisation Accelerator Act, die bedoeld is om de vergunningenprocedures te verkorten en markten te creëren voor koolstofarme producten.

Wij stellen voor:

- Een gelijk Europees speelveld te realiseren en de Europese Commissie op te roepen om vaart te maken met het opstellen van een geharmoniseerd voorstel voor netwerkkosten en tariefmethodologieën, zodat Nederlandse bedrijven geen concurrentienadeel ondervinden door ongelijkmatige compensatie in andere EU-landen.

- Te onderzoeken hoe op een (kosten)efficiënte manier tegemoetgekomen kan worden aan de industrie, door gerichte maatregelen te nemen die zowel de concurrentiepositie versterken als de netwerkinfrastructuur optimaliseren. Dit kan bijvoorbeeld door voldoende prikkels te creëren voor de vraag naar duurzame producten, zodat investeringsbeslissingen van de grond komen.

2. **Faciliteer flexibel energieverbruik bij industriële grootverbruikers van elektriciteit**

De netbeheerders delen de zorgen van de industrie over de betaalbaarheid van de energierekening. Om het energiesysteem van morgen betaalbaar te houden en tegelijkertijd vandaag al zoveel mogelijk klanten aan te sluiten, is het van belang dat we het bestaande systeem zo goed mogelijk benutten. Ook kunnen bestaande klanten op het stroomnet andere helpen door tegen een financiële vergoeding hun stroomverbruik te flexibiliseren en zo doende de pieken beperken. Dit creëert ruimte voor klanten op de wachtlijst om sneller een aansluiting te krijgen. Ook zorgen we ervoor dat we de benodigde investeringen in het stroomnet in de hand houden omdat we het net dan niet enkel hoeven uit te leggen op de pieken.

Naast ondersteuning van de energierekening die we afgelopen periode veelal hebben gezien (terugdraaien CO₂-heffing, indirecte kostencompensatie voor de industrie), zou Nederland vooral moeten investeren op structurele verlaging van de energierekening. Bijkomend voordeel is dat dezelfde maatregelen ook ervoor zorgen dat we het maximale uit de schaarse energie-infrastructuur halen.

Wij stellen voor:

- Het klimaatfonds te benutten voor investeringen in flexibiliteit in plaats van energiesubsidies, en maak daarom regelingen zoals de Subsidieregeling Flexibiliteit Elektriciteitsverbruik (Flex-e) nog bekender en toegankelijker voor bedrijven en instellingen.

3. **Maak betaalbaarheid voor de industrie prioriteit door een slimme mix van elektrificatie, waterstof en CCS**

De industrie heeft duidelijkheid nodig welke energiedrager(s) beschikbaar is voor haar verduurzamingsopgave. Extra beleid is essentieel voor de realisatie van een integraal energiesysteem. Blijft dit uit, dan lopen we het risico op langdurige vertragingen. Duurzame gassen, zoals waterstof, kunnen aardgas vervangen en dienen als grondstof voor duurzame producten.

Waterstof

De kostprijs van blauwe waterstof ligt lager dan van groene waterstof, waardoor het een aanjager kan zijn van de waterstofmarkt. Dan is het wel nodig dat hierop actief beleid wordt gemaakt. De regering dient duidelijkheid en zekerheid te creëren over het beleidskader en instrumentarium voor waterstof, zowel voor producenten als voor afnemers. Dit kan door koolstofarme (blauwe) waterstof als eerlijke categorie op te nemen in de SDE++. Ook is het van belang dat Europese wetgeving koolstofarme waterstof niet benadeelt. Verder vragen de netbeheerders om een plan van aanpak voor de uitrol van de distributienetten voor waterstof.

Wij stellen voor:

- De waterstofmarkt aan te jagen met beleid voor de stimulering van koolstofarme waterstof, in aanvulling op het staande beleid voor hernieuwbare waterstof.
- Aan te sturen op een zorgvuldig plan voor de uitrol van waterstofdistributie-infrastructuur, inclusief een publieke marktordening, voor gebieden binnen en buiten de vijf industriële clusters (cluster 6).

CCS

Daarnaast speelt CCS een significante rol om het klimaatdoel voor 2030 te halen en biedt industrie die nog niet kan overschakelen op een duurzaam alternatief de mogelijkheid hun CO₂-uitstoot te reduceren. Het transportnetwerk voor CO₂ is daarnaast noodzakelijk om de productie van koolstofarme (blauwe) waterstof mogelijk te maken en op langere termijn voor het realiseren van negatieve emissies.

Wij stellen voor:

- Om in te zetten op snelle afhandeling van de Europese CCS-richtlijn. Nederland heeft veel ruimte voor CO2-opslag, en het aanbod van CO2 uit onze buurlanden maakt de business case in Nederland aantrekkelijker.
- Om te zorgen voor voldoende financiële ondersteuning aan CCS-projecten, zodat zij een aantrekkelijk tarief kunnen aanbieden aan de markt.

Amortisatiefonds

Netbeheerders plaatsen daar kanttekeningen bij het instellen van een amortisatiefonds. Zij zien verschillende risico's waarvan de belangrijkste is dat de financieringskosten van een amortisatiefonds naar verwachting hoger zijn. Die kosten komen uiteindelijk bij gebruikers of belastingbetalers terecht. Een amortisatie binnen de huidige afschrijvingstermijnen brengt daarnaast voor netbeheerders en de overheid grote onzekerheid over de tariefopbrengsten. Deze tariefopbrengsten zijn cruciaal om te blijven investeren in de noodzakelijke verzwaring en uitbreiding van het elektriciteitsnet. De netbeheerders zien daarom in eerste instantie meer in het verstrekken van subsidies. Bij het verder uitwerken van het amortisatiefonds is het voor de netbeheerders belangrijk dat de vier randvoorwaarden -die het kabinet zelf ook formuleert- in acht worden genomen

De netbeheerders zien echter wel potentie in het concept van amortisatie om infrastructuur voor markten, zoals waterstof en CCS, te financieren, waar de ontwikkeling net op gang komt of nog op gang moet komen.

4. Houd rekening met de haalbaarheid infrastructuur bij voortgang maatwerkafspraken

De samenwerking in het Nationaal Programma Verduurzaming Industrie is cruciaal voor het tijdig aanleggen van de benodigde infrastructuur, en als platform voor gezamenlijke planning en strategische investeringen, wat leidt tot een efficiëntere en meer samenhangende aanpak van verduurzaming in de industrie. De netbeheerders kunnen zich vinden in de recente koerswijziging van de werkwijze van maatwerkafspraken, waarbij er ruimte komt voor verduurzaming van projecten die pas na 2030 operationeel kunnen zijn.

Netbeheerders maken zich echter zorgen over de verplichtingen van de overheid met betrekking tot energie-infrastructuur. Er is momenteel geen instrument om de noodzakelijke infrastructuur te borgen bij maatwerkafspraken. Hoewel de energie-infrastructuur voor de vijf industrieclusters is opgenomen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat, is het van groot belang dat de haalbaarheid van deze infrastructuur voor maatwerkbedrijven goed wordt beoordeeld. Dit zorgt ervoor dat netbeheerders hun verantwoordelijkheden kunnen waarmaken en bedrijven de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. De netbeheerders benadrukken dat bij de conclusie uit de clusteraanpak van het Nationaal Programma Verduurzaming Industrie (NPVI) de beschikbaarheid van voldoende fysieke ruimte en milieuruimte in de industrieclusters een belangrijk knelpunt vormt in de verduurzaming van de industrie. Het is belangrijk dat er ruimte is voor de bijbehorende energie-infrastructuur.

5. Behoud de ambities voor wind op zee en doorbreek het probleem van vraag en aanbod

Een stevige groei van wind op zee tot 2030 en daarna is noodzakelijk voor de verduurzaming en elektrificatie van onze industrie. De netbeheerders zijn het niet eens met de plannen van de minister van KGG om de wind op zee doelen voor ná 2030 af te schalen vanwege achterblijvende vraag. De netbeheerders waarderen de toezegging van de minister tijdens het commissiedebat Klimaat & Energie op 3 september jl. Om marktpartijen, netbeheerders en de industrie bijeen te brengen om dit vraagstuk te bespreken.

Het is belangrijk te benadrukken dat de Nederlandse regering dit probleem van vraag en aanbod doorbreekt door de ontwikkeling van wind op zee door te zetten. Op deze manier kan het kabinet voldoende zekerheid te creëren voor investeringen in zowel de elektriciteitsvraag van de industrie als de elektriciteitsproductie van de windparken. Deze gaan hand in hand.